

Seramik karosu üretiminde tasarım trendi

Design trend in production of ceramic tile

Doç. S. Sibel **Sevim**
Arş. Gör. **Kamuran Ak**
Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi,
Seramik Bölümü, Eskişehir

Assoc. Prof.. S. Sibel **Sevim**
Res. Asst. **Kamuran Ak**
Anadolu University Faculty of Fine Arts,
Ceramic Department, Eskişehir

Değişim süreci içindeki dünyamızda bilim ve teknoloji alanında baş döndürücü gelişmeler yaşanmaktadır. Çağımızın sunduğu bu değişim ile yaşamın her alanında sınırlar ve standartlar zorlanmakta, yeni kriterler ortaya konulmaktadır. Bu durum karşısında her alan için çağın gerektirdiği değişime ayak uydurmak bir zorunluluk haline gelmiştir. Yeni kriterler sanayi, sanat ve tasarım için ulaşılacak noktayı belirleyici bir unsur niteliğindedir. Yeni kriterlere ayak uyduran sanayi daha seri, farklı ve işlevsel üretimi yakalamakta, tasarıma yeni ufuklar açacak gelişmelere zemin hazırlamaktadır. Tasarım için de bu gelişmeleri takip etmek kaçınılmaz bir gereklilik olmuştur. Bu gereklilik seramik sektöründe de kendisini hissettirmektedir. Kriterlere ayak direyen değişimi takip edemeyen kuruluşlar gerileme kaydederken, dinamik ve yeniliklere açık olan kuruluşlar sektörde ön plana çıkmaktadır. Değişimin her yönü bütün seramik ürünlerde olduğu gibi karolarda da teknoloji, tasarım ve trendler açısından gözlemlenmektedir. Her ne kadar tasarım ve trend, birbirinden ayrı kavramlar olarak görünseler de seramik karosu üretiminde bütünleşerek tek bir kavram şeklinde "tasarım trendi" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Extremely rapid developments are in progress in the field of science and technology in our changing world. Boundaries and standards are being forced in every aspect of life by this change, brought about by our age, presenting new criteria. This has made it a must to keep pace with the change required by our time in every field. New criteria are elements determining the point to be achieved in terms of industry, art and design. The industry, which is in step with new criteria, captures more swift, different and functional production and lays the foundation for developments which will open new horizons to design. Tracking these developments has become an unavoidable requirement for design. This requirement is being felt in the ceramic industry as well. Whilst undertakings resisting these criteria, failing to keep up with change, go backwards; those that are dynamic and open to innovations come to the forefront. All aspects of change are observed in terms of technology, design and trends in tiles, just like in all other ceramic ware. Although design and trend appear to be disparate concepts, they appear as "design trend" under a single concept merging in production of ceramic tile.

Design Trend is created when two different concepts, design and trend, come together. If one deals with the concepts of design and trend individually, design can be defined as the intellectual or physical activity process for launching of a product involving the accumulations and experience of individuals and their solution proposals. Design is an action of a creative person and exists in every moment of our life as process and as finalized process (product). Trend, on the other hand, means a concept and general propensity, covering all sectors in the world, which is shaped by intensive accumulation, lasting from today's life until tomorrow's. Trends that basically rely on social choices, in fact, overlap with them. The consumer either takes what is offered to him/her or adopts the ones he/she prefers from amongst those offered and his/her adopted choices form the trend. In the broadest sense, trend may be defined as vogue. Trends that display differences by period form the main theme of the design and fashion worlds in Turkey as well, just like in other countries. We are able to absorb fashions's reflection on design and its articulation, through design trends. In ceramic tile production, too, designs are made according to trends and products fit for competitive environment are designed depending on what is in vogue. The reflection onto tile of the design trend in the ceramic industry, basically takes place by décor. The décors applied on ceramic tiles are instruments by which current trends are successfully transferred. Looking at the history of ceramic tile, we see that décor is an instrument. China ware brought from Central Asia by Seljukis have maintained

02

Tasarım trendi; tasarım ve trend olmak üzere iki farklı kavramın bir araya gelmesinden oluşur. Tasarım ve trend kavramlarını ayrı ayrı inceleyecek olursak tasarım; bir güçlük (problem) karşısında bireylerin geçmişinde edindiği birikim ve deneyimleri ile çözüm önerilerini içeren bir ürünü ortaya koymaya yönelik düşünsel ya da maddi çalışmalar süreci olarak tanımlanabilir. Tasarım, yaratıcı bir insan eylemidir ve hayatımızın her anında gerek süreç olarak gerekse sonlanmış süreç (ürün) olarak vardır. Trend ise; dünya üzerindeki her türlü sektörü kapsayan, yoğun birikimle şekillenmiş bugünün yaşamından, yarınlara dek süren bir kavram ve genel eğilim demektir. Genel olarak sosyal tercihlere dayanan trendler, aslında sosyal tercihlere örtüşmektedir. Tüketici kendine sunulanları alır ya da sunulanlardan tercih ettiklerini benimser ve benimsemiş olduğu tercihler de trendi oluşturur. En geniş anlamda ise trend eğilim olarak tanımlanabilir. Dönem dönem farklılıklar gösteren eğilimler Türkiye’de de diğer ülkelerde olduğu gibi tasarım ve moda dünyasının ana temasını oluşturmaktadır. Modanın tasarımın üzerindeki yansımaları, dile gelişini bizler tasarım trendleri ile özümseyebilmekteyiz. Seramik karosu üretiminde de trendlere göre tasarımlar yapılmakta, değişen moda ile bağlantılı olarak rekabet ortamına uygun ürünler tasarlanmaktadır. Seramik sektöründe tasarım trendinin karo üzerinde yansımalarının büyük bir bölümü dekorlarla olmaktadır. Seramik karoların üzerine yapılan dekorlar güncel trendlerin başarıyla aktarıldıkları birer araç olmaktadır. Seramik karosunun tarihçesine bakıldığında da dekorun bir araç olduğunu görmekteyiz. Selçuklular tarafından Orta Asya’dan getirilen çini seramik karolar, Osmanlılar döneminde İznik ve Kütahya’dan günümüze dek süren, zamanının eğilimlerini yansıtan yüzey olma özelliğini göstermiştir. Bugüne kadar süren dekorun serüveninde trend modanın etkisinde kalarak hiçbir zaman varlığını yitirmemiştir. Bazen ihtişamlı dönemler yaşamış bazen yerini yeni trendlere bırakmış bazen de eski trendler tekrar gündeme gelmiştir. Örneğin 1960’lı yıllarda dekor trendlerinde etkin olan minimalizmi inceleyecek olursak 2000’li yıllardaki dekor tasarımına yön vermiş olduğunu görürüz.

the characteristic of being the surface reflecting the trends of times from İznik and Kütahya in the Ottoman period until the present. In the adventure of décor until the present, trend has never lost its predominance under the influence of fashion. At times, periods of grandeur were observed, replaced by new trends and at times, old trends have reappeared. For example, if we analyze the minimalism, which was prominent in the décor trends of 1960s, we see that it provided guidance for the décor design in the 2000s.

03

Günümüzde klasik ve modern olmak üzere seramik karosu üretiminde genel olarak iki eğilim gözlenmektedir. Bunlar da kendi aralarında çeşitlilik göstermektedirler. Klasik eğilimler; hangi ülkede olursa olsun geleneksel çizgisi, renk ve tekniğini koruyan, ülkenin kültürünü yansıtan eğilimlerdir. İtalya'da majolica, Türkiye'de çini gibi.... Modern eğilimler kapsamında ise klasik eğilimlerin dışında kalan eğilimleri sayabiliriz. Son yıllarda dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bazı tasarım trendleri yoğun olarak karodaki genel eğilimi belirlemede, tasarımlara aktif olarak yön vermektedir. Ülkelerin kültürlerini yansıtan prestij serileri teknolojik olanaklar ile yapılan doğala çok yakın rustik görünümler, dekorlarda olabildiğince canlı renkler gibi etkiler dönemin genel eğilimlerini belirlemektedir. Bu etkilere trend olarak baktığımızda ise karşımıza minimalizm, retro, high-tech, ... gibi kavramlar biçiminde çıkar. Minimalizm; dinginlik ve yokluk felsefesi ile modern hayatın indirgemeci yaklaşımını bir araya getiren bir eğilimdir. Moda alanında Japon tasarımcıların başını çektiği bu akım mekanlardaki yoğun karmaşayı ve düzensizliği sona erdirmiştir. Bu eğilim, büyük bir beyazlık içinde sade yaşamayı hedef alarak hacimlerde ışığı ön plana almaktadır. Sadelik, ölçülülük, gösterişten uzaklık ve saydamlık gibi temel ilkeleri benimseyen minimalizm günümüzde duvar ve zemin kaplamalarında en çok kullanılan tarz haline gelmiştir.

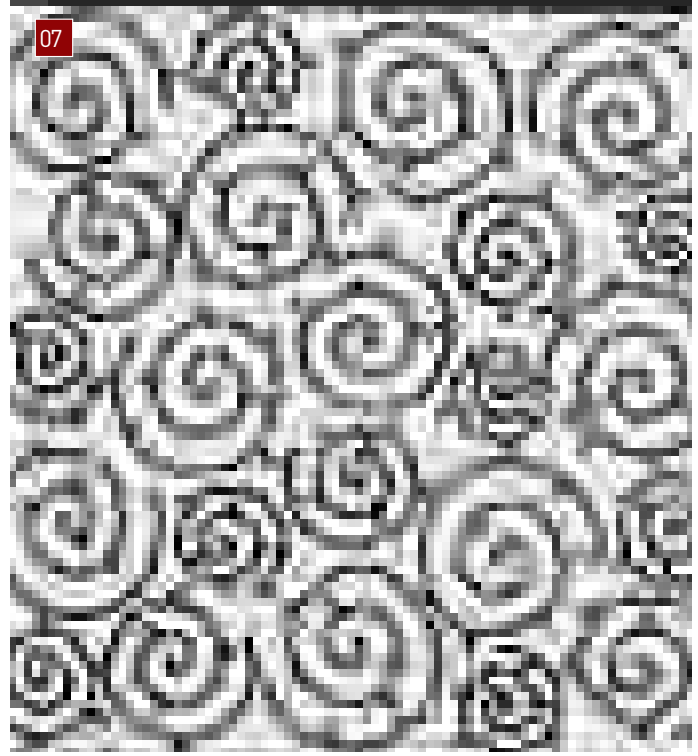

Today, two trends are observed in production of ceramic tile: Classic and modern. These are divided into categories in themselves. Classical trends are those preserving traditional lines, colors and techniques, reflecting the culture of the country, regardless of the country, like majolica in Italy and china in Turkey... The trends remaining outside classical trends may be listed under modern trends. In recent years, certain design trends characterize the general trend in tiles, guiding designs actively in Turkey too, just like in the whole world. Prestige lines reflecting the cultures of countries, rustic looks very close to the natural created by technological means and effects on decors like very lively colors characterize the general trends of the period. We observe concepts like minimalism, retro, high-tech, etc. when we view these effects as trends. Minimalism is a trend which brings together the philosophy of serenity and contentedness, and reductive approach of modern life. This trend, led by Japanese designers in the field of fashion, has brought the intense confusion and irregularity in spaces to and end. This trend puts light first in spaces aiming at living simplistically within a great whiteness. Minimalism, which adopts basic principles like plainness, modesty, humbleness and transparency; has become the most widely used style in wall and floor coverings today.

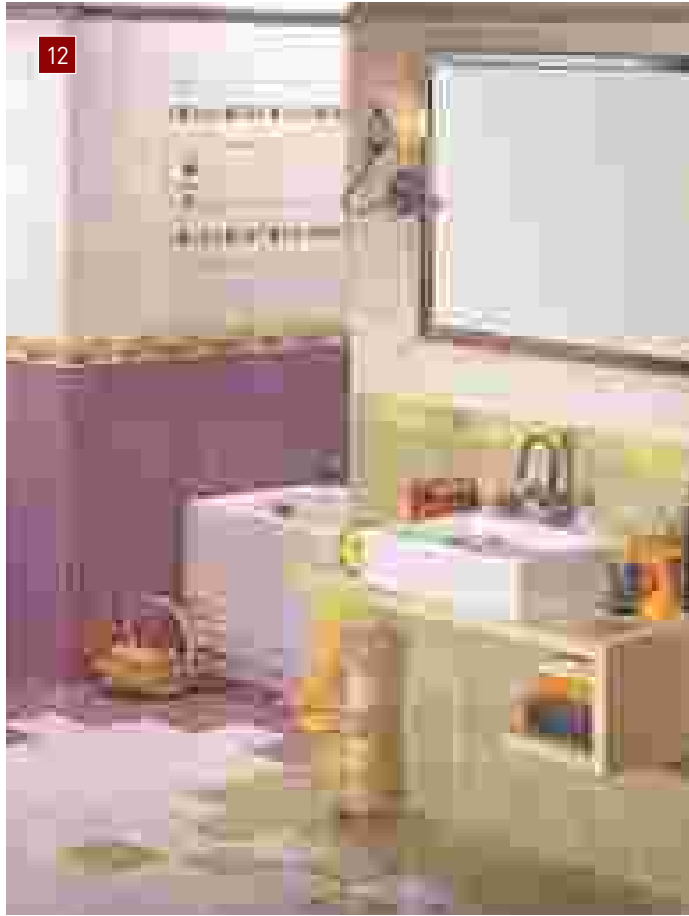
2004 yılında karo tasarımında yükselişe geçen bir diğer trend de kuşkusuz retrodur. Retro, moda dünyasının son yıllarda keşfettiği bir olgudur. "Retro" yu, geçmiş dönemlerin moda akımlarını günümüze yeniden sokmak diye tanımlayabiliriz. Modacılar "Retro" akımını, Avrupa ve Amerika'da yaygın eski kıyafet dükkanlarından esinlenerek, kişilerin farklı görünme isteklerine dayanarak yaratmışlardır. İnsanlara biraz nostalji, birazcık da ait olmadıkları, hiç yaşamadıkları bir dönemde yaşıyormuş hissi vermek için modacılar geçmiş dönem stillerini bugün aynen yeniden üreterek ya da biraz daha modernleştirerek sunma yoluna gitmişler ve "Retro" akımını yaratmışlardır. Bu anlayışı günümüz karo tasarımlarında da görmekteyiz.

Minimalizm, retro, high- tech vb. eğilimler ile klasik eğilimler hiçbir zaman birbirlerine dokunmayan bir rekabet içerisinde tasarım dünyasına damgalarını vurmakta, modayı belirleyici etken olmaktadır. Seramik karosu üretiminde de bazen klasik, bazen de modern eğilimler tasarıma yön vermektedir. Bunu da potansiyel alıcı kitlesi belirlemektedir. Trend, tasarımın yapıldığı ülkeye göre de farklılık gösterebilmektedir. Klasik tarzda tasarımları tercih eden, değişime ayak direyen ülkelerin yanında değişimin hızına çabuk adapte olan ülkeler de vardır. Her iki durumda alıcıların

Undoubtedly, another trend that is on the rise in tile design in 2004 is Retro. Retro is a phenomenon discovered by the fashion world in recent years. We may define "Retro" as introduction of fashion trends of the past to our day. Fashion designers have created the "Retro" trends, inspired by old outfit stores prevalent in Europe and USA, based on the desires of individuals to look different. Fashion designers have either reproduced the same styles of past times or modernized them a little. Bayındır İnşaat Turizm Ticaret ve Sanayi A.Ş. to give the impression to people that they were living in a period that they do not belong to and have never experienced and have created the "Retro" trend. We see this concept in today's tile designs as well.

tercihlerinin önemli bir bölümünü moda ve modaya bağlı olarak trendler belirlemektedir. Alıcıların yoğun olarak ilgi gösterdikleri alanlar da trendi meydana getirmektedir. Aslında klasik ve modern eğilimler birbirinden bağımsız değil, ılımlı bir beraberlik içerisinde kullanılabilir. Klasik eğilimler alışagelmış kalıplardan çıkartılıp, daha modern bir anlayışla yaşanan çağa uygun bir biçimde değerlendirilebilir. Bu durum başarılı olduğunda klasik eğilimlerin etkilerini taşıyan tasarımlar modern çalışmalarda da kendilerini göstererek, her iki tercihe de yanıt verebilecektir. Dönemin tasarım trendlerini belirlemek için öncelikle dünya üzerindeki trendler izlenip analiz edilmelidir. Fuarların bu noktada önemli bir yeri vardır. Yapılan saptamalar doğrultusunda ileride tasarımı etkileyecek ya da şu anda yoğun olarak tasarımı etkileyen faktörler irdelenmelidir.

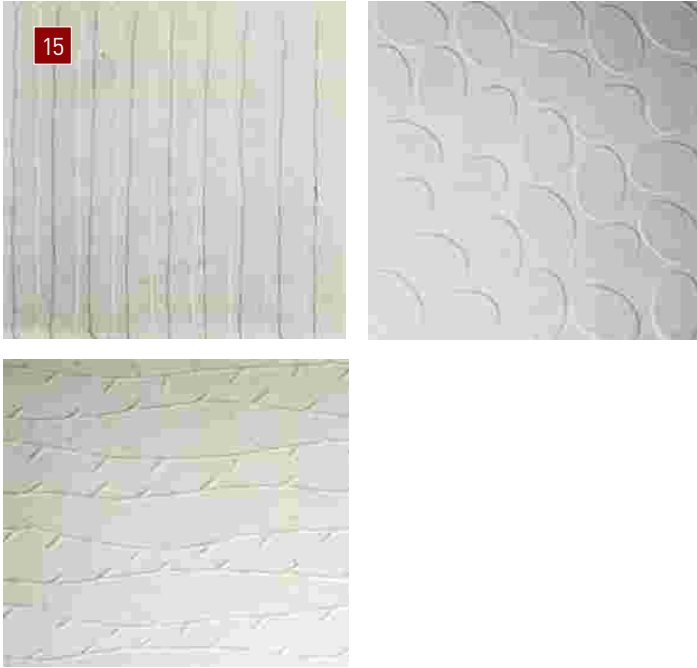
Trends like minimalism, retro, high-tech and classic trends put their stamps on the world of design in a rivalry which never touch another and serve as determining factors for fashion. Sometimes classic and sometimes modern trends guide design in production of ceramic tile as well. This is determined by the potential buyer population. Trends may differ depending on the country where design is made. There are countries which adapt to the speed of change quickly beside those opting for classic designs, resisting change. In both cases, a significant portion of the choices of buyers are determined by fashion and trends through fashion. The fields buyers are predominantly interested create the trend. In fact, classic and modern trends should be used not independently from each other but in a moderate harmony. It should be possible to take classical trends out of the traditional molds and to present them in a form fit for the contemporary times in a more modern concept. When this is achieved, designs bearing the effects of classic trends will find a place in modern work as well, responding to both choices. To determine the design trends of the period, one should first monitor and analyze the global trends. Trade fairs play a significant role at this point. Factors, which will affect design in the future or those which affect design predominantly at the present, must be discussed in line with the findings.

In recent years, leading undertakings in the ceramic industry are having their prestige lines be designed by cooperation with designers who are known world-wide in their fields. To cite examples; the prestige lines created by Çanakkale Seramik and Eczacıbaşı Karo Seramik, respectively with Alev Ebuzziya and Defne Koz, have allowed these undertakings to come to the forefront with the names of the artists. This is a significant collaboration for both the designer and the undertaking as it is becoming a trend for our country.

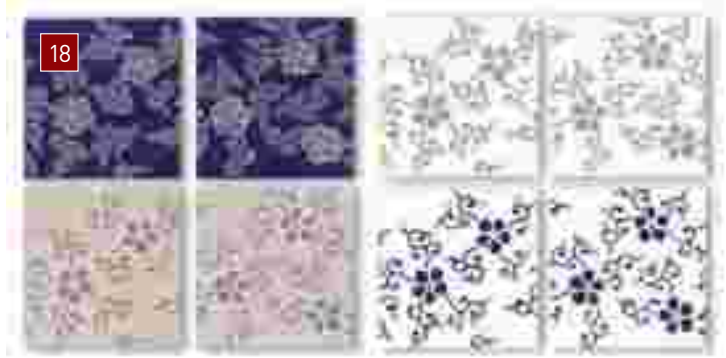
This collaboration must be continued both with artists and also with faculties of fine arts which provide education in this field. When this is achieved; university, industry and artist collaboration will evolve and reach desired levels, and the problem of identity in file design will be overcome and trends will have been determined.

Son yıllarda seramik sektöründeki lider kuruluşlar, alanlarında dünya çapında üne kavuşmuş tasarımcılarla işbirliği içerisinde girerek prestij serilerinin tasarımlarını yaptırmaktadırlar. Bu konuya örnek verecek olursak Çanakkale Seramik'in Alev Ebuzziya, Eczacıbaşı Karo Seramik'in de Defne Koz ile oluşturduğu prestij serileri bu kuruluşların sanatçıların isimleri ile ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bu durum ülkemiz için de bir trend niteliğinde olmakla birlikte hem tasarımcı hem de kuruluşlar açısından önemli bir işbirliğidir. Bu işbirliği sanatçılarla olduğu kadar ülkemizde mevcut olan ve bu konuda eğitim veren güzel sanatlar fakülteleri ile de devam ettirilmelidir. Bu başarıldığı zaman üniversite endüstri ve sanatçı işbirliği gelişerek istenilen noktalara ulaşacak ve karo tasarımındaki kimlik sorunu aşılacak trendler belirlenmiş olacaktır. Sanatçılarla işbirliği yapma konusundaki çalışmalar sadece iki sanatçı ile sınırlı kalmayıp seramik sanatçıları ile ortak çalışmalarını artırarak sanatçı-endüstri bağına güçlendirmek için daha fazla çaba gösterilmelidir. Sanatçı-endüstri işbirliği ile tasarımda isim sorunu da çözüme kavuşturulmuş için seramik karo tasarımında yeni bir model yaratılıp kuruluşlardaki tasarımcıların da kendi tasarım kimliklerine kavuşmaları sağlanacaktır.

The efforts on collaboration with artists should not be limited to just two individuals, as more effort is needed to strengthen the link between the artist and the industry by enhancing the joint efforts with ceramic artists. As the problem of name in design is resolved through the artist-industry collaboration, a new model will have been created in ceramic tile design, allowing the designers in undertakings to have their own design identities.

Resimler

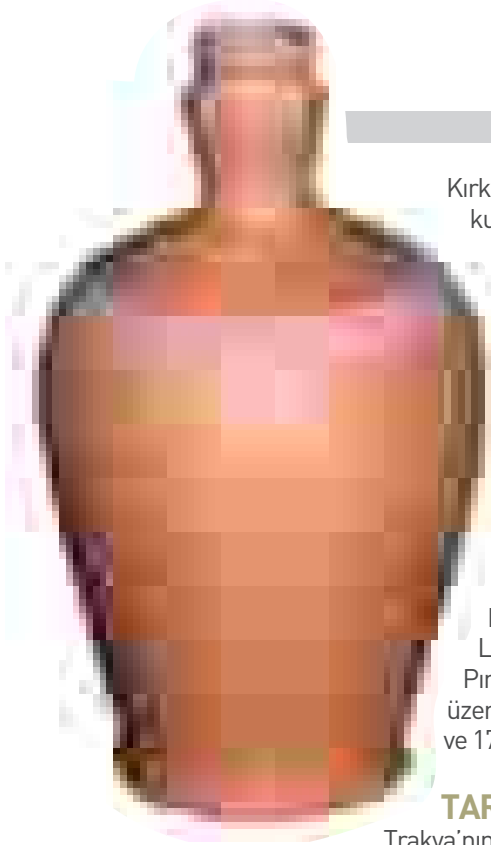
- 01 Ege Seramik, "Geçmişten Günümüze, Frigya" Heritage Porselen
- 02 Toprak Seramik, Zeugma serisi
- 03 Çanakkale Seramik Kalebodur, Blue Stone serisi
- 04 Toprak Seramik, Rapsodi serisi
- 05 Çanakkale Seramik Kalebodur, "Osmanlı-Topkapı" serisi
- 06 Venis, "Ceramica de Elite" serisi
- 07 Defne KOZ karo tasarımı / Vitra Karo
- 08 Eczacıbaşı Vitra Karo, "New Age" Fuji serisi
- 09 Çanakkale Seramik Kalebodur, Arkadya serisi
- 10 Çanakkale Seramik Kalebodur, Patara serisi
- 11 Çanakkale Seramik Kalebodur, "Osmanlı-Topkapı" serisi
- 12 Toprak Seramik, Allegra serisi
- 13 The House of Vileroy & Boch 1748 "For your individual lifestyle"
- 14 Çanakkale Seramik Kalebodur, "Osmanlı- Ayasofya" serisi
- 15 Defne KOZ karo tasarımı / Vitra Karo
- 16 Alev Ebuzziya, Karo Tasarımı / Çanakkale Seramik
- 17 Alev Ebuzziya, Karo Tasarımı / Çanakkale Seramik
- 18 Alev Ebuzziya, Karo Tasarımı / Çanakkale Seramik

Kaynakça

- Bozbeyli, Müge. "Seramik Tasarımı ve Trendler", Seramik, Sanat Bilim ve Teknoloji dergisi, 5: Ekim, 1998, 20-22s.
- Orhun, Burak Güven. "2000 yılında seramik karo moda ve trendleri", Seramik, Sanat Bilim ve Teknoloji Dergisi, 9: Haziran-Temmuz, 2000, 16-18s.
- Orhun, Melike Kalafat. "Seramik Sektöründe Tasarım Pazar-Ürün Marka ile İlişkisi", Seramik Türkiye, Seramik Federasyonu Dergisi, 01: Mayıs, 2003, 23-27s.
- Şölenay, Aydın. "Dekor Karonun Vitrinidir", Seramik, Sanat Bilim ve Teknoloji Dergisi, 10: Ağustos-Eylül, 2000, 16-17s.
- Sevim, S.Sibel. "Seramik Karo Tasarımında İtalya ve Türkiye'den İzlenimler", Seramik, Sanat Bilim ve Teknoloji Dergisi, 01: Şubat, 1998, 18-19s.

Kırklareli'de çömlekçilik ve son Trakyalı çömlekçiler

Pottery making In Kırklareli and the last pottery makers of thrace

Kırklareli, Türkiye'nin kuzeybatısında, Marmara Bölgesi'nin Trakya kesiminde yer almaktadır. Kuzeyinde Bulgaristan, doğusunda Karadeniz, güneydoğusunda İstanbul, güneyinde Tekirdağ, batısında ise Edirne yer almaktadır. Kırklareli'nin Babaeski, Demirköy, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivan köyü, Pınarhisar ve Vize olmak üzere yedi ilçesi, 26 beldesi ve 177 köyü bulunmaktadır.

TARİHÇE

Trakya'nın Neolitik (Yeni Taş) Dönem Kültürlerini en iyi yansıtan merkezlerinden biri Kırklareli'ne 3 km. mesafede bulunan Aşağıpınar'dır. Burada şimdiye kadar rastlanan en eski kültür katı M.Ö. 5800 yıllarına tarihlenmektedir. Demir Çağı'na kadar sürecelecek olan Trakya kültürünün de temellerinin atıldığı bir süreci temsil eder. Bu dönem yapılarının içinde kült (dini) amaçlı olduğu düşünülen küçük bir bölüm bulunmaktadır. Neolitik Çağ'ın sonlarına doğru kilden kap-kacak yapımı da ortaya çıkmış, kırmızı renkli ve boya bezemeli, üstün nitelikli kaplar, dini inançları da yansıtan küçük heykelcikler, aşındırılarak biçimlendirilen taşlardan baltalar, tarım araçları ve süs eşyaları yapılmaya başlanmıştır.

Kalkolitik (Maden-Taş) Çağda Orta Balkanlar'dan Anadolu içlerine kadar yayılan, parlak yüzeyli, siyah renkli çanak çömlekleri ve ilginç insan biçimli heykelcikleri ile belirlenen büyük kültür bölgesi, zaman içinde daha çok yeni özelliklerin hakim olduğu küçük gruplara

Trakya'da şu anda sadece Kırklareli'de iki çömlekçi atölyesinde çömlek üretimi devam etmektedir. Babadan oğula geçen ve bir sülale geleneği olan çömlekçilik Kırklareli'de çağın gelişimine daha ne kadar direnebilir bilinmez.

At the moment, pottery production is made only in two pottery workshops in Kırklareli in Thrace. It is not known how long pottery making, which is a tradition passed from father to son and through generations, can withstand the advancement of the times in Kırklareli.

Yrd. Doç. **Soner Genç**

Anadolu Üniversitesi
Güzel Sanatlar Fakültesi Seramik Bölümü, Eskişehir

Asst. Prof. **Soner Genç**

Anadolu University, The Faculty of Fine Arts,
Ceramics Department, Eskişehir

Kırklareli is situated in north-western Turkey in the Thracian sector of the Marmara Region. It is surrounded by Bulgaria on the north, Black Sea on the east, Istanbul on the south-east, Tekirdağ on the south and Edirne on the west. Kırklareli has seven districts being Babaeski, Demirköy, Kofçaz, Lüleburgaz, Pehlivan köyü, Pınarhisar and Vize; and 26 municipalities and 177 villages.

HISTORY

One of Thrace's centers reflecting the Neolithic Period cultures best is Aşağıpınar, which is 3 km. to Kırklareli. The oldest culture layer discovered here so far dates to ca. 5,800 B.C. This represents a period which would last until the Iron Age, in which the foundations of the Thracian culture was laid. A small part of the buildings of this period is thought to have cult purposes. Towards the end of the Neolithic period, clay pottery production was started and production of red-colored, paint decorated pots of superior quality, small figurines reflecting religious beliefs as well and axes, agricultural tools and ornaments were started to be made out of shaped stones.

The large cultural area spreading from Central Balkans towards Inner Anatolia in the Calcolithic Era, identified by black-colored pots and pans and interesting human shaped statuettes was divided in time into smaller groups where rather new features were dominant. The most interesting group among the artifacts dug out of the Aşağı Pınar settlement area are the clay statuettes. In general, these are pieces deemed to be sacred, usually a few centimeters long, and mostly depicting women and sometimes animals believed to have been used against the evil eye. The most interesting one is a pot with double bodies, a triangular face with small breasts found in the second layer. These artifacts are interesting as they provide information regarding the religious beliefs of the Aşağıpınar people. The type of artifacts that is found most often is pots made of clay. Whilst black or dark silver colors are prevalent on the pots that are all handmade, a few light colored pots were found as well.

The potter's wheel was not used until 1,000 B.C. The production

bölnmüştür. Aşağıpınar yerleşim bölgesinden çıkarılan buluntular arasında en ilginç buluntu topluluğunu kilden yapılmış heykelcikler oluşturur. Bunlar genellikle birkaç santimetre boyutlarında olan ve daha çok kadın, ender olarak da hayvanları betimleyen ve nazarlık amaçlı kullanıldıkları sanılan, kutsal amaçlı parçacıklardır. Bunların en ilginç olanı ikinci yapı katında bulunmuş olan çift gövdeli, üçgen biçimli yüzü, küçük göğüsleri olan kaptır. Aşağıpınar insanların dinsel inançları ile ilgili bilgi vermesi açısından bu buluntular ilginçtir. En yoğun olarak ele geçen buluntu türünü ise kilden yapılmış çanak çömlek oluşturur. Tümü el yapımı olan kaplarda genellikle siyah ya da koyu kurşuni renkler hakim iken, az sayıda da açık renkli kaplara rastlanılmıştır.

Çömlekçi çarkı, Balkanlar da ancak M.Ö. I. bin yıllarında kullanılmıştır. Ardından yerli kap kakak yapılmış fakat bunun yanında Anadolu'dan da ithal kap kakak buluntularına rastlanmıştır. Demir çağı başlarında Trakya'ya adını veren Traklar bölgenin yeniden yapılanma sürecinde dışarıdan gelerek, bu bölgeye yerleşmişler ve bu topraklar üzerinde bir kültür oluşturmuşlardır. Klasik dünyanın barbar olarak adlandırdığı bu insanlar için kalıcı bir yaşam düşüncesinin olmaması ve her şeyin gelip geçiciliğiyle bütünleşen bir dünya görüşü, şarkı ve şiire dayalı bir kayıt ve aktarım sistemini tercih ettikleri sanılmaktadır. Kırklareli ilinin bulunduğu kesimin önemli ölçüde dış etkilere kapalı kalmış olmasından dolayı Kırklareli Trak kültürünün en iyi korunduğu bölgedir. M.Ö. 1000 yıllarında Trakların önemli bir kültürel varlığa sahip olduğu Homeros'un İlyada ile Odyssea adlı yapıtlarında, Troya'nın müttefiki olarak Trak adı geçmektedir. Herodotos'un Hintlilerden sonra dünyadaki en kalabalık ulus olarak nitelendirdiği Traklar, aile ve klanlar çevresinde teşekkül etmiş kabilelere dayalı bir toplumsal örgütlenmeye sahiptir. Alt üst ilişkilerinin esas alındığı, hakimiyet sisteminin tesis edildiği Trak kültürünün büyük bir devlet oluşturamamasının nedeni güçlü kabileler arasındaki hiç eksilmeyen hakimiyet mücadelesi olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin kurulmasının ardından Kırklareli'nin fethi Edirne'nin fethinden sonra I. Murat zamanında ve bizzat padişahın kumandası altında gerçekleştirildiği (1367-1372) kabul edilmektedir. Osmanlılar tarafından bu şehre Kırk Kilise denilmekteydi. Kırk Kilise ismi Kırklareli milletvekili Fuat Umay tarafından verilen bir teklif üzerine, 20 Aralık 1924'te TBMM'de kabul edilen 537 sayılı kanunla Kırklareli'ne çevrilmiştir.

Kırklareli'de 19.yy. ortalarına kadar dokumacılık, taliga yapımıcılığı (arabacılık), ağaç işçiliği, boyamacılık, traktörlerin henüz ortaya çıkmadığı öküzlerin ve atların ziraatta kullanıldığı dönemlerde boyunduruk, zelve yapımıcılığı (çift öküzünün boyunduruğundan çıkmaması için boynunun iki yanından boyunduruğa, aşağıya doğru geçirilen çubuk), saraçlık, nalbantlık, çarık yapımıcılığı, takunya yapımıcılığı ve çömlekçilik oldukça yaygındı. Bugün bunların hemen hepsi kaybolmuş, il'de iki çömlekçi atölyesi ve el süpürgesi yapım atölyeleri dışında, eski el sanatlarına ait iş yeri kalmamıştır.

KIRKLARELİ'DE ÇÖMLEKÇİ USTALARI

Ali Çokan (Vefat etti)

Hasan Çokan (Vefat etti)

Mehmet Çokan (Sağ) çömlekçiliği bıraktı.

Şaban Çokan (Sağ) çömlekçiliği bıraktı.

Yusuf Çokan (Vefat etti) çömlek satışından sorumlu idi.

Hüseyin Çokan (Vefat etti)

Hüseyin Çokan (Sağ) halen çömlekçilik yapıyor.,

Ali Çokan (Vefat etti)

Hasan İbrik (Vefat etti)

Yusuf İbrik (Sağ) çömlekçilikten emekli. Çömlekçilik ile uğraşmıyor.

Şükrü İbrik (Sağ) çömlekçilikten emekli. Çömlekçilik ile uğraşmıyor.

Hüseyin İbrikçi (Vefat etti)

İbrahim İbrikçi (Vefat etti)

of local pottery has followed; yet, pots imported from Anatolia were also discovered. At the beginning of the Iron Age, Thracians who gave their names to Thrace, have settled in this region during the re-structuring process of the region coming from outside and have formed a culture on these lands. It is believed that these people called barbarians by the classical world had no permanent life philosophy, a view of the world integrated with temporariness of everything and a records and transmission system based on songs and poetry. Kırklareli is the area where the Thracian culture was best preserved, as the section encompassing the Kırklareli Province was largely shut off from outside influences. In Homeros's works called Iliad and Odysseus, the Thracians are mentioned as Troy's allies in 1,000 B.C., when Thracians had a significant cultural existence. The Thracians called the most populated nation in the world after the Indians by Herodot, had a social organizational structure based on tribes formed around families and clans. The reason why the Thracian culture, where superior-subordinate relationships were important and the system of dominance was established, was unable to form a major state has been the everlasting struggle for sovereignty between powerful tribes.

It is believed that after the Ottoman State was founded, Kırklareli was captured in Murat I period under the command of the Sultan himself (1367-1372), after Edirne was conquered. The Ottomans called this city the Kırk Kilise (Forty Churches). The name Kırk Kilise was converted to Kırklareli by Act no. 537 enacted in the Grand National Assembly of Turkey on December 20, 1924 by a bill by the Member of Parliament for Kırklareli, Fuat Umay.

In Kırklareli, until the mid-19th Century; cart making, wood working, painting – in periods when tractors were not yet used and oxen and horses were used in agriculture – yoke and yoke rod making, leather working, horse shoeing, shoe making, clog making and pottery making were highly prevalent. Today, almost all these have disappeared, no workplace on ancient handcrafts remaining in the province except for two pottery workshops and hand broom workshops.

POTTERY MASTERS IN KIRKLARELI

Ali Çokan (deceased)

Hasan Çokan (deceased)

Mehmet Çokan (alive) has abandoned pottery making.

Şaban Çokan (alive) has abandoned pottery making.

Yusuf Çokan (deceased) was responsible pottery sales.

Hüseyin Çokan (deceased)

Hüseyin Çokan (alive) still makes pottery.

Ali Çokan (deceased)

Hasan İbrik (deceased)

Yusuf İbrik (alive) retired pottery maker. Does not make pottery.

Şükrü İbrik (alive) retired pottery maker. Does not make pottery.

Hüseyin İbrikçi (deceased)

İbrahim İbrikçi (deceased)

Mehmet Şevket İbrikçi (alive) still engaged in pottery making.

Veli Kolça (deceased) Came from Bulgaria to Turkey in 1935.

Ahmet Kolça (deceased)

Fevzi Kolça (deceased)

Muharrem Koçmuş (Died by staying under earth while excavating to extract pottery clay)

Hamit Koçmuş (deceased)

Muharrem Koçmuş (deceased)

Selim Koçmuş (deceased)

Hakkı Mimsolmaz (deceased)

Alaattin Mimsolmaz (alive) Engaged in Stove Refractor production.

Tahir Peran (deceased) Worked together with Musa Beji.

Recep Peran (alive) abandoned pottery making.

Hazem Peran (alive) abandoned pottery making.

Mehmet Şevket İbrikçi (Sağ) halen çömlekçilik yapıyor.
Veli Kolça (Vefat etti) 1935 yılında Bulgaristan'dan Türkiye'ye gelmiş.
Ahmet Kolça (Vefat etti)
Fevzi Kolça (Vefat etti)
Muharrem Koçmuş (Çömlek kili çıkarmak için kazı yaparken toprak altında kalarak ölmüş)
Hamit Koçmuş (Vefat etti)
Muharrem Koçmuş (Vefat etti)
Selim Koçmuş (Vefat etti)
Hakkı Mimsolmaz (Vefat etti)
Alaattin Mimsolmaz (Sağ) Soba Tuğlası üretimi yapmaktadır.
Tahir Peran (Vefat etti) Musa Beji ile birlikte çalışmıştır.
Recep Peran (Sağ) çömlekçilik ile uğraşmıyor.
Hazem Peran (Sağ) çömlekçilik ile uğraşmıyor
Musa Beji (Vefat etti)
Yusuf Eren (Vefat etti)
Mustafa Küpçü (Vefat etti) Bulgaristan'dan 1935 yılında geldi, Veli Kolça'nın kardeşidir.

KIRKLARELİ'DE GÜNÜMÜZDE YAŞAMAKTA OLAN ÇÖMLEKÇİLİK

Trakya'da şu anda sadece Kırklareli'de iki çömlekçi atölyesinde çömlek üretimi devam etmektedir. Trakya'daki diğer illerde (Edirne ve Tekirdağ'da) çömlekçilik yapılmamaktadır. Bu nedenden dolayı Kırklareli'de üretimi yapılan çömlekler ve özellikleri Trakya çömlekçiliği olarak adlandırılabilir ve tanımlanabilir. Günümüzde yok olmanın eşiğinde olan bu iki atölye, Mehmet Şevket İbrikçi ve Hüseyin Çokan'ın atölyeleridir. Babadan oğula geçen ve bir sülale geleneği olan çömlekçilik Kırklareli'de çağın gelişimine daha ne kadar direnebilir bilinmez.

Mehmet Şevket İBRİKÇİ, 01 Nisan 1930 Kırklareli doğumludur. Babası da kendisi gibi çömlekçilik ile uğraşmıştır. Balkan Savaşı sırasında Yunan işgalinden kaçarak Kırklareli'nin Demirköy ilçesine yerleşmişler fakat daha sonra geldikleri Selanik'in Karacaova (Nutya) Köyü'ne geri dönmüşlerdir. Mübadele yıllarında (1920'li yıllarda) tekrar Kırklareli'ne göç ederek yerleşmişler ve aile geleneği olan çömlekçilik ile uğraşım geçimlerini sağlamışlardır. Mehmet Şevket İbrikçi'nin babası ve amcası da çömlekçiliği ilk uygulayanlardandır. Mehmet Şevket İbrikçi çömlekçiliğin yanı sıra Sağlık Müdürlüğü'nde çalıştıktan sonra emekli olmuştur. 23 yıldır emekli olan İbrikçi halen çömlekçilik yapmaktadır. M. Şevket İbrikçi'nin iki oğlu ve bir kızı bulunmakta fakat onlar çömlekçilik ile uğraşmamaktadır.

Hüseyin ÇOKAN, 20 Şubat 1941 Kırklareli doğumludur. Dedesi Ali Çokan ve babası Hüseyin Çokan da çömlekçilik yapmış şu anda

01 Çömlek üretiminde kullanılan kilin çıkarıldığı bölge
The area where clay used in pottery making is extracted

Musa Beji (deceased)
Yusuf Eren (deceased)
Mustafa Küpçü (deceased) Came from Bulgaria to Turkey in 1935.
Brother of Veli Kolça

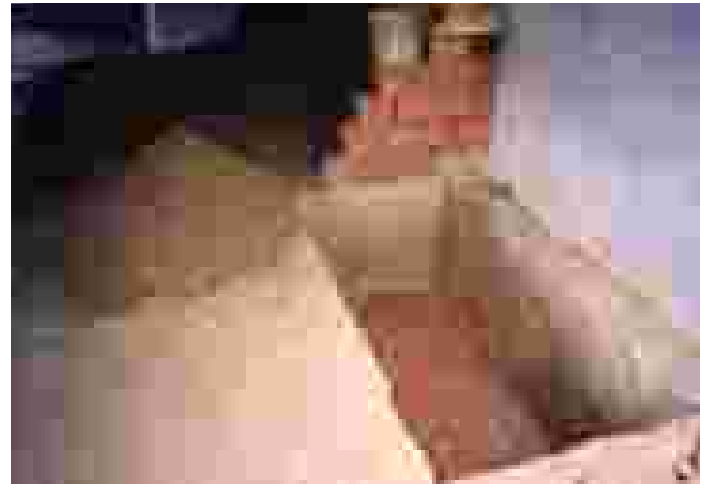
POTTERY MAKING STILL ONGOING IN KIRKLARELI

At the moment, pottery production is made only in two pottery workshops in Kırklareli in Thrace. There is no pottery making in the other provinces in Thrace (Edirne and Tekirdağ). Therefore, the pottery made in Kırklareli and their properties may be named and called Thracian potteries. These two workshops that are at the brink of extinction today are Mehmet Şevket İbrikçi's and Hüseyin Çokan's. It is not known how long pottery making, which is a tradition passed from father to son and through generations, can withstand the advancement of the times in Kırklareli.

Mehmet Şevket İBRİKÇİ, Was born in Kırklareli on April 1, 1930. His father was a pottery maker like himself. The family has settled in the Demirköy district of Kırklareli, escaping Greek occupation during the Balkan war but have returned to the Karacaova (Nutya) village of Thessalonica afterwards. In the exchange years (1920s), they have re-migrated to Kırklareli and have made a living with pottery making, which is the family tradition. The father and the uncle of Mehmet Şevket İbrikçi were among the first pottery makers in Kırklareli. Mehmet Şevket İbrikçi has also worked at the Health Department alongside of pottery making and has retired. İbrikçi, who has been retired for 23 years, is engaged in pottery making

02 Kilin kurutulması
Drying of clay

03 Kilin havuzda ıslatılması
Wetting of clay in the tank

babadan oğla geçen bu mesleği Hüseyin Çokan sürdürmektedir. Çömlekçilikten emekli ve halen çömlekçilik yapan Çokan, 62 yaşında olup üç kızı bulunmaktadır. Fakat onlar da çömlek üretiminiyle ilgilenmemektedir.

Bu iki çömlekçi ustası ellerinden geldiğince yalnız bir şekilde çömlekçiliği devam ettirmektedirler, fakat ileride ailelerinde bu mesleği devam ettirecek kimse yoktur. Ne acıdır ki bu ustalar ile çömlekçilik Kırklareli'de dolayısıyla Trakya'da son bulacaktır.

ÇÖMLEK ÜRETİMİ

Çömlek üretiminde kullanılan kil Kırklareli il merkezine çok yakın mesafede bulunan Mahya Tepesi'nden kazılarak çıkartılmaktadır. Başka bir seramik hammadde ilavesine gerek duyulmadan çömlek üretiminde kullanılmaktadır. Tepenin eteklerinde bulunan bölgeler yaklaşık iki metre kazılarak toprak atılmakta ve asıl kil alttan çıkartılmaktadır. Kil tabakalar halinde bulunmaktadır. Mahya tepesinin üst kısımlarındaki kilin daha iyi olduğu fakat çıkarılma güçlüğü nedeniyle alt kısımların (eteklerinden) tercih edildiği çömlek üretiminde çalışanlar tarafından söylenilmektedir.

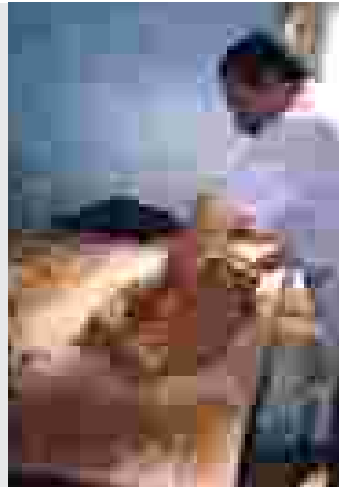
Çömlek Üretiminde Kullanılan Kilin Kimyasal Analizi (%)

K.K. : 9,25	SiO ₂ : 57,27	Al ₂ O ₃ : 19,53	
Fe ₂ O ₃ : 5,02	CaO : 2,82	MgO : 1,41	
K ₂ O : 2,91	Na ₂ O : 0,82	SO ₃ : 0,37	Cl : 0,023

ÇÖMLEKÇİ ÇAMURUNUN HAZIRLANMASI

04 Kilin merdaneden geçirilerek öğütülmesi
Pulverization of clay by running through rollers

05 Çamurun el ile yoğrulması
Hand kneading of clay

Mahya Tepesi'nden çıkarılan kil çıkarıldığı yerde ya da çömlekçi atölyesinin bahçesinde yere serilerek kurutulduktan sonra havuz içine konulur ve üstünü örtecek kadar su ilave edilir. En az bir gün bekletildikten sonra iki merdane arasından geçirilerek öğütülüp ezilir. Bu işlem iki ya da daha fazla yapılabilir. M. Şevket İbrikçi'nin atölyesinde el ile çevrilen merdane olduğu için bir kez bu işlem yapılmakta ve el ile yoğurma işlemine geçilmektedir. Hüseyin Çokan'ın elektrikle çalışan merdanesi bulunduğundan bu işlemi birkaç kez tekrarlamaktadır. İyice yoğrulmuş plastik çamur tornada kullanılmak üzere şekillendirilecek formun büyüklüğüne göre parçalara ayrılmakta ve el ile son kez yoğrularak üretime hazırlanmaktadır.

at the present. M. Şevket İbrikçi has two sons and a daughter, who are not engaged in pottery making.

Hüseyin ÇOKAN, Was born in Kırklareli on February 29, 1941. His grandfather, Ali Çokan and his father, Hüseyin Çokan were pottery makers and at the persons Hüseyin Çokan is pursuing this craft passing from father to son, at the present. Çokan, who has a pension from pottery making and still engaged and is still engaged in the craft is 62 years old with 3 daughters, who are not interested in pottery making.

These two pottery craftsmen are keeping pottery making alike on their own within their capabilities but there is no one in their families to continue with this craft. It is very sad that pottery making will terminate in Kırklareli, therefore in Thrace, after these masters.

POTTERY MAKING

The clay used in pottery making is dug out of the Mahya Hill, which is a short distance from the Kırklareli provincial center. This material is used in pottery making without requiring addition of any other ceramic raw material. The areas at the skirts of the hill are dug approximately two meters deep and the earth is disposed of and the real clay is dug from below. The clay is found in layers. Those engaged in pottery making say that in the upper parts of the Mahya Hill clay is of better quality but the lower parts (skirts) are preferred due to difficulty of extraction.

Chemical Analysis of Clay Used in Pottery Making (%)

K.K. : 9,25	SiO ₂ : 57,27	Al ₂ O ₃ : 19,53	
Fe ₂ O ₃ : 5,02	CaO : 2,82	MgO : 1,41	
K ₂ O : 2,91	Na ₂ O : 0,82	SO ₃ : 0,37	Cl : 0,023

PREPARATION OF POTTER'S CLAY

The clay extracted from Mahya Hill after being dried at the place of extraction or in the yard of the pottery workshop by laying on the ground is placed in a tank and water to cover it will be added. After dwelling for at least one day, it is run through two rollers to be pulverized and crushed. This process may be repeated twice or more. As the roller at M. Şevket İbrikçi's workshop is turned by hand, this process is done only once and hand kneading process is started. As Hüseyin Çokan has a power roller, this process is repeated a few times. The plastic clay which is thoroughly kneaded is divided into pieces depending on the size of the form to be shaped to be used in the lathe and is prepared for production after a final hand kneading.

SHAPING AND DRYING ON POTTER'S LATHE

The lathes used for shaping are composed of a lower rotating platform made of wood and the upper metal platform connected by a metal shaft. The lathe is turned by one foot and the rotating shaft is on the side of the pottery maker.

Decorations are applied on the forms shaped in the lathe turned by foot by puare and the previously drawn handles are mounted on them after being dried for a while.

The pottery are left to dry in a natural medium, outdoors or in a natural medium inside the workshop. The glaze is prepared by pulverizing the mixture of Borax + Wet clay + Black stone + Water between two cylindrical stones. Glazing is made by dipping the rims of the mouths of dried forms into this glaze and decorations are applied on the bodies of the jugs by dipping fingers into the glaze and application of glaze.

ÇÖMLEKÇİ TORNASINDA ŞEKİLENDİRME VE KURUTMA

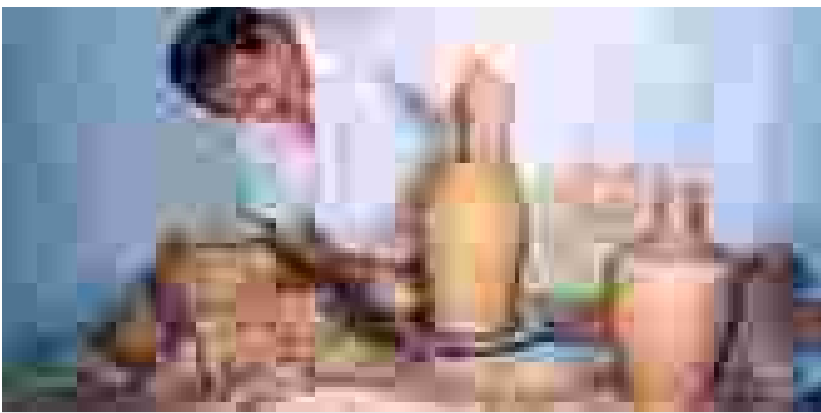
Şekillendirmede kullanılan tornalar ahşaptan yapılmış alt döner tabla ve birbirine metal bir mil ile bağlı üst metal tabladan oluşmaktadır. Torna tek ayakla döndürülmekte ve dönen mil çömlekçinin yan tarafında kalmaktadır.

06 M. Şevket İbrikçi atölyesinde çömlek şekillendirirken
M. Şevket İbrikçi shapes pottery in his workshop

Ayak ile döndürülen tornada şekillendirilen formların üzerine puar ile dekor yapılmakta ve bir süre kurutulduktan sonra önceden çekilen emzik ya da kulplar üzerine takılmaktadır.

Çömlekler açık havada ya da atölyenin içinde doğal ortamda kurutulmaya bırakılmaktadır. Boraks + Sulu çamur + Siyah taş + Su karışımı silindirik iki taş arasında öğütülüp sır hazırlanmaktadır. Kuruyan formların ağız kenarları bu sıra daldırılarak sırlama yapılmakta, ayrıca testilerin gövdeleri de parmakların sıra daldırılıp sürülmesi suretiyle dekor yapılmaktadır.

08 Hüseyin Çokan atölyesinde testi şekillendirirken
Hüseyin Çokan shapes a jug in his workshop

Şekillendirmede kullanılan yardımcı malzemeler ise şunlardır:

Formların şekillendirilmesinde kullanılan "Tarak" (Çeki Tahtası), şekillendirilen formları astarlamada kullanılan "Tulumba" (Puar), formların tornadan kesilip alınmasını sağlayan "Tel". Beyaz astar yapımında kullanılan kil, Kırklareli'nin Kadıköy mevkiinden çıkartılmakta ıslatılıp süzülükten sonra puar yardımıyla uygulanmaktadır.

The auxiliary materials used in shaping are as follows:

The "Comb" used in shaping of forms,
The "Pump" used in glazing of the shaped forms (Puar),
The "Wire" used in cutting and removal from the lathe, of the forms
Resim 10: M. Şevket İbrikçi Applying Glazed Decoration with the Aid of His Fingers

The clay used in production of white primer is extracted from Kadıköy in Kırklareli and is applied with the aid of puare after being wetted and drained.

POTTER'S KILNS AND FIRING OF POTTERY

The kilns used in firing of pottery are built in the form of domes (from fired bricks). They comprise two sections, lower and upper. Fire is placed in the bottom part and the articles to be fired are placed in the upper part. There is a grid with holes separating the two sections. The kilns were built in 1965 and are still in use.

02 Puar yardımı ile çömleklerin dekorlanması
Decoration of pottery with the aid of puare

The upper part of the kiln in Hüseyin Çokan's workshop has a larger cover and has observation holes for checking of temperature. The top of Mehmet İbrikçi's kiln is more open (Semi dome). Observation is made by lifting the tin sheets placed on the kiln. Both kilns use wood as fuel. Both kilns are equipped with doors for loading and discharging of articles. After the kiln is full, these doors are covered with bricks and plastered with plastic red clay. This wall is opened after firing and fired articles are taken out.

09 Hüseyin Çokan atölyesinde testi için kulp şekillendirirken
Hüseyin Çokan shapes of handle for a jug in his workshop

ÇÖMLEKÇİ FIRINLARI VE ÇÖMLEKLERİN PİŞİRİLMESİ

Çömlek pişiriminde kullanılan fırınlar kubbe şeklinde (pişmiş tuğladan) örülerek yapılmıştır. Alt ve üst olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Alt kısımda ateş, üst kısımda ise pişecek malların konulduğu üst bölüm yer almaktadır. Alt ve üst bölümü ayıran

Before firing, the kiln is warmed by burning a small quantity of wood when empty. The next day, the kiln is loaded and fired. The wood is thrown into the kiln in small quantities at certain intervals, achieving a small firing process. The articles burst as the temperature rises rapidly if a large quantity of wood is thrown into the kiln suddenly. The firing continues the whole day. The firing is ended at night as the brightness of the flame demonstrates the

10 M. Şevket İbrikliçi parmakları yardımıyla sırtı dekor uygularken
M. Şevket İbrikliçi applying glazed decoration with the aid of his fingers

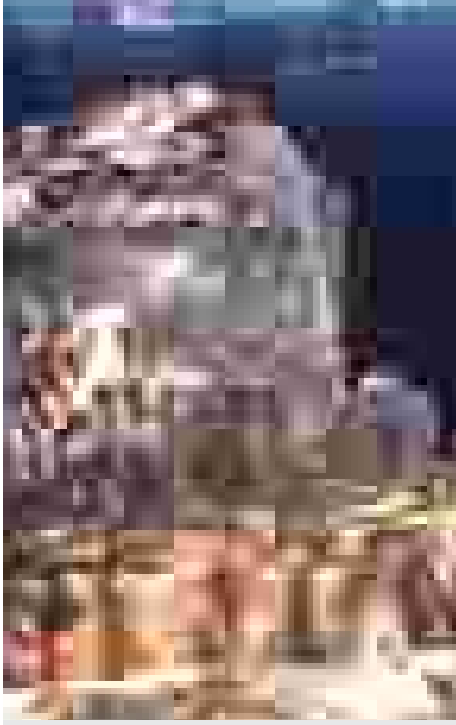
delikli bir ızgara bulunmaktadır. Fırınlar 1965 yılında inşa edilmiş ve halen kullanılmaktadır. Hüseyin Çokan'ın atölyesindeki fırının üst kısmı daha kapalıdır ve ısı kontrolü için gözetleme delikleri mevcuttur. M. Şevket İbrikliçi'nin fırınının üstü daha açık (yarım kubbe) biçimdedir. Gözetleme fırın üstüne örtülen tenekelerin açılıp izlenmesiyle yapılmaktadır. Her iki fırında yakıt olarak odun kullanılmaktadır. Ayrıca her iki fırında ürünlerin doldurulup boşaltıldığı bir kapı bulunmaktadır. Fırın tamamen doldurulduktan sonra bu kapılar tuğla ile örülür ve plastik kırmızı çamurla sıvanmaktadır. Pişirmeden sonra bu duvar açılmakta ve pişmiş ürünler boşaltılmaktadır.

Pişirim öncesinde fırın, boş iken az miktarda odun yakılarak ısıtma işlemi yapılmaktadır. Ertesi gün fırın doldurulup yakılmaktadır. Odunlar fırına azar azar belli aralıklarla atılmakta ve yavaş bir pişirim gerçekleştirilmektedir. Fırına aniden çok miktarda odun atıldığı takdirde ısı hızla yükseldiğinden ürünler patlamaktadır. Pişirim tüm gün devam etmektedir. Akşam karanlığında alev parlaklığı fırın içi sıcaklığını daha iyi gösterdiği için akşam pişirim sonuçlandırılmaktadır. Pişirime son verildiğinde yanan ateş fırın ateş bölgesinden dışarıya alınıp söndürülmekte ve fırın kendi halinde soğumaya bırakılmaktadır. Ertesi gün fırın üstüne kapatılan tenekeler alınıp fırın kapısına örülen tuğla duvar dikkatlice yıkılmakta ve fırın içindeki çömler boşaltılmaktadır.

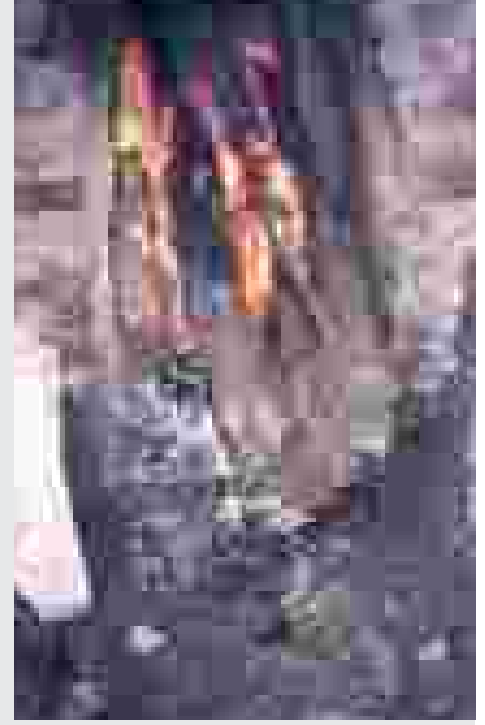

11 Hüseyin Çokan'ın atölyesindeki fırın
The kiln at Hüseyin Çokan's workshop

temperature of the inside of the kiln better in the dark of the night. When the firing ends, the burning fire is taken out of the firing section and is put off and the kiln is left to cool on its own. The next day, the tin sheets placed on the kiln are removed and the brick wall built on the door of the kiln is taken down carefully and the pottery in the kiln are removed.

12 Çömlekçi fırınının doldurulması
Loading of potter's kiln

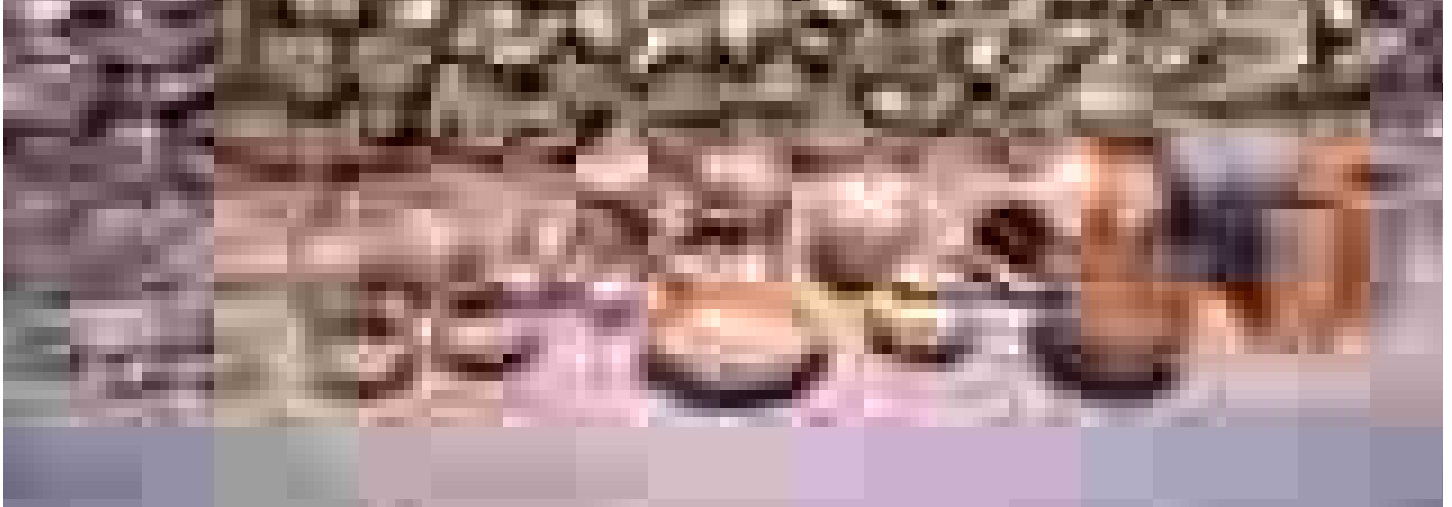
13 Çömleklerin odunlu fırında pişirilmesi
Firing of pottery in wood kiln

ÜRETİMİ YAPILAN FORMLAR

Günümüzde Kırklareli'de kalan bu son iki atölyede üretimi yapılan formlar; turşu küpü, saksı, testi, çömlek, ibrik, güveç, bacalık, künk, kase, tencere, çanak, darbuka'dan oluşmaktadır.

PRODUCED FORMS

The forms produced in these last remaining two workshops in Kırklareli are; pickle jar, flower pot, jug, pot, pitcher, casserole, chimney shield, pipe, bowl, pan, saucer, tambourine.

13 Üretimi yapılan bazı çömlekçi formları
Some pottery forms in production

Kaynakça / References

Kırklareli 2000 Kırklareli Valiliği, Mega Basım Yayın San.ve Tic. A. Ş.